

15. Statistical issue «Expenditures and resources of households of Ukraine», Ukrstat, for 2014-2021. https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/17/Arch_vrd_zb.htm
16. Statistical issue «Indices of consumer prices», Ukrstat, for 2014–2021. https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ4_u.htm
17. Atkinson A. B. (ed) Incomes and the welfare state. Cambridge: Cambridge University Press.
18. Konus, A. A. (1939). The Problem of the True Index of the Cost of Living. *Econometrica*, 7 (January), 10–29. <http://dx.doi.org/10.2307/1906997>
19. Goldberger, A., & Gamaletsos, T. (1970). A Cross-Country Comparison of Consumer Expenditure Patterns, *European Economic Review*, 1, 357–400. [http://dx.doi.org/10.1016/0014-2921\(70\)90020-6](http://dx.doi.org/10.1016/0014-2921(70)90020-6)
20. Boskin, M., Dulberger, E., Gordon, R., Griliches, Z., & Jorgenson, D. (1998). Consumer Prices, the Consumer Price Index, and the Cost of Living, *Journal of Economic Perspectives*, 12(1), 3–26. <http://dx.doi.org/10.1257/jep.12.1.3>
21. Andreas, Chai, & Alessio, Moneta. (2012). Back to Engel? Some evidence for the hierarchy of needs. *Journal of Evolutionary Economics*, 22(4), 649–676. <http://doi.org/10.1007/s00191-012-0283-3>
22. Clements, K. W., Wu Y., & Zhang, J. (2004). Comparing International Consumption Patterns. The University of Western Australia, Department of Economics, Economics Discussion Working Papers. <https://doi.org/10.1007/s00181-005-0012-y>
23. Decent work: imperatives, Ukrainian realities, mechanisms of supporting / A. M. Kolot, V. M. Danyuk, O. O. Gerasimenko and others; — K.: KNEU, 2017. — 500 p.
24. Kolot A. M., Gerasimenko O. O. Social and labor development in the 21st century: to the nature of global changes, new opportunities, limitations and challenges. *Demography and social economy*. 2019. No. 1 (35). P. 97–126.

Стаття надійшла до редакції 21.12.2023 р., прийнята до публікації 31.01.2024 р.

DOI 10.33111/vz_kneu.34.24.01.06.040.046

УДК 336.2

Маркевич І. І.

аспірант кафедри фінансового аналізу та аудиту,
Державний торговельно-економічний університет,
м. Київ, Україна
e-mail: i.markevych@knu.edu.ua
ORCID ID: 0009-0004-7203-2885

Парасій-Вергуненко І. М.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансового аналізу та аудиту,
Державний торговельно-економічний університет,
м. Київ, Україна
e-mail: i.parasij-vergunenko@knu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0001-6506-6965

ПІЛЬГИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Markevych Illia

PhD student, State University of Trade and Economics
Kioto street, 19, Kyiv, Ukraine
e-mail: i.markevych@knu.edu.ua
ORCID ID: 0009-0004-7203-2885

TAX BENEFITS AS A STATE REGULATION TOOL

Анотація. Податки як економічне явище, пройшовши тривалий шлях еволюції, поступово перетворювалися із суто фіскального механізму на інструмент державного управління економічними процесами. Еволюційні зміни відбувались, зокрема і через вдосконалення функцій податків. Однією з них є регулююча функція, яка спрямована на зміну економічних та соціальних процесів в державі. Найбільший ефект регулювання досягається при застосуванні прямих податків, оскільки завдяки звільненню від їх сплати або зменшенню суми податку до нарахування здійснюється безпосередній вплив на об'єкти регулювання задля отримання визначеної мети. При цьому процес адміністрування пільгового оподаткування є прозорим для здійснення належного контролю за використанням вивільнених від оподаткування коштів та ефективним з точки зору залучення інвестицій.

Податкові пільги, які існують в системі оподаткування України, дають змогу впливати не тільки на економічну поведінку платників податків, а і забезпечувати пріоритетність напрямів їх діяльності в рамках економічної політики держави.

Одним з основних важелів такого регулювання можна визначити податок на прибуток підприємств, як джерело державних фінансових ресурсів, який забезпечує вплив на процеси інвестиційно-інноваційної та зовнішньоекономічної діяльності платників податків в державі.

У статті розглянуто сутність існуючих податкових пільг з податку на прибуток підприємств як одного з інструментів державного податкового регулювання. На основі аналізу практичних аспектів запровадження і застосування окремих податкових пільг запропоновано удосконалення терміну «податкова пільга», що визначено в Податковому кодексі України, а також необхідність подальшого напрацювання та визначення критерію для поділу існуючих податкових пільг у Довіднику пільг, затвердженому Державною податковою службою України, на ті, які є втратами доходів бюджету та інші податкові пільги, які можуть мати опосередкований вплив на бюджетні надходження.

Ключові слова: податки, оподаткування, податкова пільга, податок на прибуток підприємств, втрати бюджету, цільове використання коштів вивільнених від оподаткування коштів.

Abstract: Taxes, as an economic phenomenon, have evolved over time, transforming from a purely fiscal mechanism into a tool of state management for economic processes. Evolutionary changes occurred, particularly through the clarification of tax functions. One of these functions is regulatory, aimed at altering economic and social processes within the state. The greatest regulatory effect can be achieved through direct taxes, where exemption or reduction of taxes payable directly influences regulated objects to achieve a specific objective. The administration of preferential taxation is transparent, allowing proper control over the use of tax-exempt funds and effective investment attraction.

Tax benefits in Ukraine's tax system not only influence taxpayers' economic behavior but also prioritize their activities within the state's economic policy framework. One of the key tools for such regulation is the corporate income tax, being a source of state budget revenue resources that impact the processes of investment, innovation, and foreign economic activity of the entities within the country.

This article examines the essence of existing tax benefits for corporate income tax as a tool of state tax regulation. Based on the analysis of practical aspects of implementing and

applying specific tax benefits, there is proposal of improvements to the term «tax benefits» defined in the Tax Code of Ukraine. Additionally, there is a need for further study for introduction of the criteria for categorizing existing tax benefits in the Directory of Tax benefits approved by the State Tax Service of Ukraine, that divides tax benefits into ones leading to direct budget revenue losses and those with an indirect impact on budgetary receipts

Keywords: taxes, taxation, tax benefits, corporate income tax, budget losses, intended use of tax-exempt funds.

JEL codes: H25, H71, K34

Постановка проблеми. Для держави податки є основним джерелом надходжень до бюджетів усіх рівнів, спрямованих на виконання державою її функцій з одночасним створенням умов для розвитку підприємництва, тому аналіз та облік процесів оподаткування є найважливішими питаннями законотворчої роботи в сфері управління бюджетними надходженнями.

На рівні підприємства аналіз процесів оподаткування в значній мірі стосується дослідження динаміки сплати податкових платежів, у тому числі динаміки рівня податкового навантаження, а для держави — не тільки для пошуку можливостей розширення бази оподаткування, а і оцінювання ефективності використання існуючих пільг зі сплати податків.

Тож основним питанням для ефективного аналізу пільгового оподаткування є перегляд підходів до систематизації діючих податкових пільг, які є прямими втратами бюджету та тих, які мають опосередкований вплив на бюджетні надходження, задля визначеності суми фінансових ресурсів, які держава спрямовує як власний інвестиційний ресурс, для стимулювання розвитку окремих галузей економіки.

На сьогодні такий поділ здійснюється за критерієм фактичних втрат доходів бюджету, але такий критерій відсутній в нормативно-правовому полі.

З огляду на зазначене, виникає необхідність напрацювання законодавчих пропозицій для внесення змін до терміну «податкова пільга», визначеного пунктом 30.1 статті 30 Податкового кодексу України, а також пропозиції для конкретизації критеріїв поділу податкових пільг на пільги, які є втратами бюджету, і на інші податкові пільги відповідно до Довідника податкових пільг.

Аналіз досліджень і публікацій. Податкові пільги як інструмент державного регулювання є об'єктом вивчення та розгляду багатьма науковцями, зокрема, оцінки ефективності системи пільгового оподаткування в цілому (Соколовська А. [1]), оцінки наслідків запровадження податкових пільг за окремими податками (Серебрянський Д. [2], Швабій К. [3]), визначення поняття «податкові пільги» як різновиду податково-правових стимулів (Шаптала Є. [4]) та інших. Утім незважаючи на значну кількість досліджень цього питання, на сьогодні залишається недостатньо вирішеним питання визначення податкових пільг, як одного з регуляторів економічних процесів в державі, на основі аналізу практики їх застосування.

Методика дослідження. У науковому дослідженні було використано загальнонаукові та спеціальні методи: аналізу, синтезу, групування, опису, порівняння, теоретичного узагальнення.

Мета статті полягає в критичному аналізі положень Податкового кодексу України в частині звільнення від оподаткування або зменшення об'єкту оподаткування з податку на прибуток підприємств для удосконалення визначення терміну «податкова пільга» та визначення критерію для поділу податкових пільг з податку на прибуток підприємств у Довіднику пільг, затвердженому Державною податковою службою України.

Тож на підставі проведеного аналізу податкових пільг з податку на прибуток підприємств запропоновано зміни щодо визначення терміну «податкова пільга», визначеного у Податковому кодексі України.

Виклад основного матеріалу. Податковою пільгою відповідно до положення пункту 30.1 статті 30 Податкового кодексу України є передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування і сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності підстав, що визначають певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер та суспільне значення здійснюваних ними витрат [5].

Відповідно до зазначеного положення Податкового кодексу України Кабінетом Міністрів України 27.12.2010 було прийнято постанову № 1233 «Про затвердження Порядку обліку сум податків та зборів, не сплачених суб'єктом господарювання до бюджету у зв'язку з отриманням податкових пільг» (далі — Порядок) [6].

Так, пунктом 2 Порядку встановлено, що суб'єкт господарювання, який не сплачує податки та збори у зв'язку з отриманням податкових пільг, веде облік сум таких пільг та відображає інформацію про їх суми у податковій звітності, що подається контролюючому органу у строки, встановлені Податковим кодексом України.

Інформація про суми податкових пільг по податку на прибуток підприємств відображається у додатку ПП до Податкової декларації з податку на прибуток підприємств, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 20.10.2015 № 897 [7]. Заповнення цього додатку платниками здійснюється за наявності правових підстав, визначених Податковим кодексом України, для використання певної податкової пільги у відповідності до Довідника пільг, який затверджується Державною податковою службою України.

Довідник пільг має два розділи, один з яких включає податкові пільги, що є втратами доходів бюджету, а другий стосується інших податкових пільг [8]. Дані пільги в Довіднику систематизовані в розрізі податків з присвоєнням відповідного коду.

Критерієм поділу податкових пільг у Довіднику на пільги, які є втратами доходів бюджету та інші пільги, є вплив на бюджетні надходження. Пільги, щодо до яких нарахований податок на прибуток підприємств не сплачується до бюджету у повному обсязі та залишається в розпорядженні платника податків, відображаються у Довіднику податкових пільг, що є втратами доходів бюджету. Пільги, які не мають безпосереднього впливу на бюджетні надходження, при цьому зменшують суму нарахованого до сплати податку, відображаються у Довіднику інших податкових пільг. Проте, нормативними документами такий критерій для поділу податкових пільг не визначається (рис. 1).

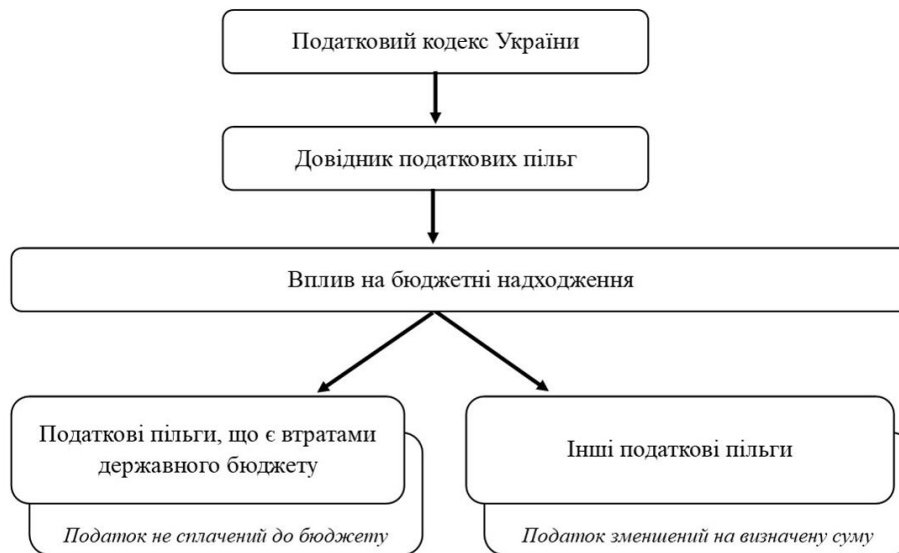

Рис. 1. Структура Довідника пільг

Джерело: побудовано авторами за даними [8].

Бюджетним кодексом України встановлюється, що разом з проектом закону про Державний бюджет України, схваленим Кабінетом Міністрів України подається, зокрема, зведена інформація щодо податкових пільг по податкам, зборам (іншим обов'язковим платежам) із розрахунком втрат доходів бюджету за результатами їх надання [9].

Тож дані про втрати бюджету від надання пільг в розрізі податків є актуальною та необхідною інформацією для проведення аналізу недонадходжень податків до бюджетів в ході бюджетного процесу, зокрема для пошуку компенсаторів таких втрат від запровадження окремих преференцій або для визначення сум фінансових ресурсів, які залишаються в розпорядженні суб'єктів господарювання.

Крім того, за результатами аналізу переліку пільг, що визначаються у Довіднику, та положень Податкового кодексу України стосовно пільгового оподаткування податком на прибуток підприємств встановлено, що Довідник не включає інформацію щодо пільг, які стосуються неприбуткових організацій.

Так, відповідно до підпункту 14.1.121 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України визначається, що неприбутковими підприємствами, установами та організаціями є неприбуткові підприємства, установи та організації, які не є платниками податку на прибуток підприємств відповідно до пункту 133.4 статті 133 Податкового кодексу України [5].

При цьому пунктом 133.4 статті 133 Податкового кодексу України визначаються умови, дотримання яких є обов'язковими задля збереження неприбуткового статусу такими підприємствами, організаціями, установами [5].

Тож відповідно до діючої концепції створення та оподаткування діяльності неприбуткових організацій, яка запроваджена в Податковому кодексі України, є

можливість отримання ними доходів (прибутків), які повинні використовуватися виключно для фінансування видатків на утримання такої неприбуткової організації направлених на виконання діяльності, що визначена установчими документами, без оподаткування податком на прибуток підприємств.

Така концепція є важливим чинником розбудови інституту громадянського суспільства в державі для створення різних громадських ініціатив та задоволення суспільних потреб.

Тож доходи, які можуть отримуватися неприбутковою організацією, не підлягають оподаткуванню внаслідок її невизнання платником податку на прибуток підприємств. Тому суму несплаченого податку з доходів, які отримуються неприбутковою організацією, доцільно визначати, з одного боку, втратами бюджету, а з іншого — цільовим фінансуванням держави для розвитку громадянського суспільства.

Дану ситуацію можна розглянути на прикладі оподаткування діяльності закладів охорони здоров'я як комунальних некомерційних підприємств, які відповідно до Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я України, здобули статус неприбуткових організацій, а отже можуть здійснювати діяльність з метою отримання доходів (прибутків) та не оподатковувати їх податком на прибуток підприємств.

Заклади охорони здоров'я зі статусом неприбуткових організацій, які отримують доходи (прибутки) від господарської діяльності, але не сплачують податок на прибуток підприємств, доцільно розглядати як категорію платників, які мають податкову пільгу в оподаткуванні на підставі положення пункту 133.4 статті 133 Податкового кодексу України, а суму несплаченого до бюджету податку доцільно визнавати цільовим фінансуванням, яке відповідно до їх установчих документів спрямовується виключно для здійснення видатків на утримання таких закладів охорони здоров'я [5].

Таким чином, доцільно доповнити Довідник пільг в частині податку на прибуток підприємств пільгою, яка надається будь-яким неприбутковим організаціям, які здійснюють діяльність, спрямовану на отримання доходів (прибутків), сума яких не оподатковується податком на прибуток підприємств.

Крім того, податкові пільги неприбуткових організацій доцільно проаналізувати з урахуванням положення підпункту 140.5.9 пункту 140.5 статті 140 Податкового кодексу України, яким передбачається можливість для платників податку на прибуток безоплатно перераховувати кошти та/або передавати товари, виконувати роботи, надавати послуги неприбутковим організаціям, які внесені до Реєстру неприбуткових установ та організацій, у розмірі, що не перевищує 4 відсотки оподаткованого прибутку попереднього звітного року [5].

Сума таких безоплатно перерахованих коштів та/або вартість переданих товарів, виконаних робіт, наданих послуг, враховуватимуться в межах встановленого розміру платником — надавачем благодійної допомоги у складі витрат і зменшуватимуть нарахований до сплати податок на прибуток підприємств. При цьому неприбуткова організація, яка отримує таку благодійну допомогу, не є платником податку і, відповідно, не сплачуватиме податок на прибуток підприємств з суми такої допомоги за умови її цільового використання.

Таким чином, частину благодійної допомоги для неприбуткових організацій у цьому випадку доцільно вважати цільовим фінансуванням для розвитку

благодійництва в державі, оскільки джерело її надання є зменшення нарахованої суми податку на прибуток підприємств платником податку — благодійником, а отже і податковою пільгою, яка запроваджена для неприбуткових організацій щодо не оподаткування безоплатно отриманих коштів, товарів, робіт, послуг.

Аналогічного по суті висновку можна дійти, розглядаючи положення підпункту 140.5.14 пункту 140.5 статті 140 Податкового кодексу України, якими передбачається надання меценатської допомоги дитячо-юнацьким спортивним школам, центрам олімпійської підготовки, школам вищої спортивної майстерності, центрам фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю, спортивним федераціям з олімпійських видів спорту, що є неприбутковими організаціями, внесеними до Реєстру неприбуткових установ та організацій в межах встановленого цим підпунктом Кодексу обмеження [5].

Іншим прикладом надання пільг з податку на прибуток підприємств в Довіднику інших податкових пільг є пільга за кодом 11020303 щодо звільнення від оподаткування коштів спільного інвестування, а саме: коштів, внесених засновниками корпоративного фонду, кошти та інші активи, залучені від учасників інституту спільного інвестування, доходи від здійснення операцій з активами інституту спільного інвестування, доходи, нараховані за активами інституту спільного інвестування, та інші доходи від діяльності інституту спільного інвестування (відсотки за позиками, орендні (лізингові) платежі, роялті тощо) у відповідності до підпункту 141.6.1 пункту 141.6 статті 141 Податкового кодексу України [5].

Відповідно до статті 1 Закону України від 05.07.2012 № 5080-VI «Про інституту спільного інвестування» (далі — Закон № 5080) визначено, що діяльність із спільного інвестування — це діяльність, яка провадиться в інтересах учасників (учасника) та за рахунок інституту спільного інвестування шляхом вкладення коштів спільного інвестування в його активи. Цей закон спрямований на забезпечення залучення та ефективного розміщення фінансових ресурсів, визначає правові та організаційні основи створення, ведення діяльності та припинення суб'єктів спільного інвестування, особливості управління активами зазначених суб'єктів [10].

Така діяльність відповідно до Закону № 5080 може здійснюватися через створення корпоративного або пайового фонду. Пайовий фонд — це сукупність активів, що належать учасникам такого фонду на праві спільної часткової власності, перебувають в управлінні компанії з управління активами та обліковуються нею окремо від результатів її господарської діяльності. Проте пайовий фонд не є юридичною особою і не може мати посадових осіб [10].

Саме через такі особливості діяльності інститутів спільного інвестування Податковим кодексом України передбачено звільнення від оподаткування коштів, внесених засновниками корпоративного фонду, а також коштів та інших активів, залучених від учасників інституту спільного інвестування.

Однак доходи від здійснення операцій з активами інституту спільного інвестування, доходи, нараховані за активами інституту спільного інвестування, та інші доходи від діяльності інституту спільного інвестування (відсотки за позиками, орендні (лізингові) платежі, роялті тощо) оподатковуються на рівні їх бенефіціарного отримувача у відповідності до положення пункту 170.2 статті 170 Податкового кодексу України для фізичних осіб та/або юридичних осіб відповідно до положень розділу III «Податок на прибуток підприємств» Податкового

кодексу України [5]. Тож, внаслідок оподаткування таких доходів втрат бюджету фактично не виникає.

Таким чином, податкова пільга за кодом 11020303 потребує уточнення, а саме вилучення доходів від здійснення операцій з активами інституту спільного інвестування, доходів, нарахованих за активами інституту спільного інвестування, та інших доходів від діяльності інституту спільного інвестування (відсотки за позиками, орендні (лізингові) платежі, роялті тощо), які не звільнюються від оподаткування, а оподатковуюватимуться на рівні їх бенефіціарного отримувача.

Враховуючи вище наведені аргументи, пропонуємо доповнити поняття «податкова пільга» критерієм щодо отримання економічного результату платником від використання отримувачем коштів, вивільнених від оподаткування, у власному господарському обороті без сплати податку з їх суми (рис. 2).

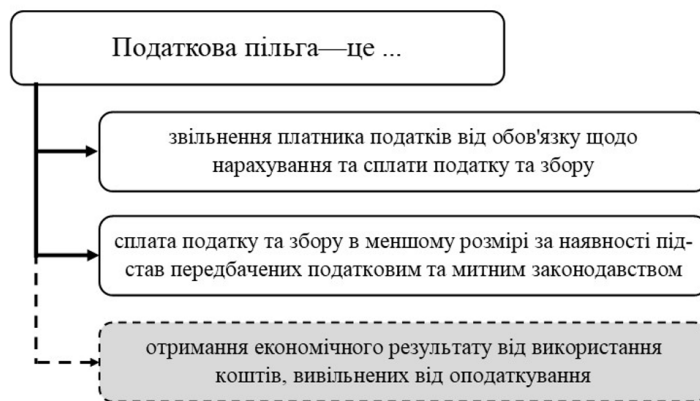

Рис. 2. Критерії для визначення поняття «податкова пільга»

Джерело: розроблено і складено авторами.

Таке уточнення дозволить здійснювати класифікацію положень Податкового кодексу України виходячи з конкретизації критерію, який стосується визначення платника податків — фактичного отримувача економічного результату від звільнення. Така класифікація необхідна для проведення більш якісного аналізу щодо доцільності запровадження пільг в оподаткуванні, точнішого розрахунку втрат бюджету від їх надання, а також підвищення рівня відповідальності платника, який фактично використовує кошти, які несплачені до бюджету.

Висновки. Отже, поняття «податкова пільга», наведене у пункті 30.1 статті 30 Податкового кодексу України, потребує подальшого удосконалення, оскільки це поняття наразі визначає порядок ідентифікації суми податку, який не сплачується до бюджету, на підставах, передбачених податковим або митним законодавством. Крім того, запропоноване удосконалення поняття «податкова пільга» дозволить чітко визначити критерій поділу податкових пільг у Довіднику податкових пільг на: пільги, які є втратами доходів бюджету та інші податкові пільги з метою визначення такого критерію у нормативно-правовому акті.

Дана інформація в подальшому дозволить в ході законотворчої роботи встановити необхідність продовження або скасування діючих податкових пільг на

майбутні періоди та проаналізувати ефективність їх надання з огляду на цільове використання вивільнених від оподаткування коштів.

Напрямок подальших досліджень може спрямовуватися на вивчення практики запровадження пільг в оподаткуванні країнами Європейського Союзу, у тому числі існуючих механізмів оцінки ефективності надання податкових пільг як для платників податків, так і для держави.

Література

1. Соколовська А. М. Проблеми моніторингу ефективності надання податкових пільг в Україні // *Фінанси України*. 2011. № 3. С. 42–53.
2. Серебрянський Д. М., Жовнер В. В. Ефективність пільг з ПДВ і податку на прибуток підприємств в Україні // *Вісник університету банківської справи Національного банку України*. 2014. №1(19). С. 42–47.
3. Швабій К. І. Регулятивна ефективність податку на доходи фізичних осіб в Україні // *Фінанси України*. 2013. №4. С. 27–44.
4. Шаптала Є. Ю. Податкові пільги як різновид податково-правових стимулів. // *Право та інновації*. 2018. №3(23). С. 68–74.
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 № 1233 «Про затвердження Порядку обліку сум податків та зборів, не сплачених суб'єктом господарювання до бюджету у зв'язку з отримання податкових пільг» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1233-2010-%D0%BF#Text>.
7. Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.2015 № 897 «Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств», зареєстрований в Мініюсті 11.11.2015 за № 1415/27860 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15>.
8. Довідник податкових пільг №120/1, № 120/2 URL:<https://tax.gov.ua/dovidniki-reestri--perelik/dovidniki-/54005.html>. (дата звернення: 31.01.2024).
9. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
10. Закон України від 05.07.2012 № 5080-VI «Про інститути спільного інвестування» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text>.

References

1. Sokolovska A. M. (2011). Problems of monitoring the effectiveness of providing tax privileges in Ukraine. *Finance of Ukraine*, 3, 42–53. [In Ukrainian]
2. Serebrianskyi D. M., Zhovner V. V. (2014). Efficiency of VAT and corporate income tax exemptions for enterprises in Ukraine. *Newsletter of the University of Banking of the National Bank of Ukraine*, 1(19), 42–47. [In Ukrainian]
3. Shvabii K. I. (2013). Regulatory efficiency of the personal income tax in Ukraine. *Finance of Ukraine*, 4, 27–44. [In Ukrainian]
4. Shaptala Y. Y. (2018). Tax privileges as a type of tax and legal incentives. *Law and Innovation*, 3(23), 68–74. [In Ukrainian]
5. Tax Code of Ukraine dated 02.12.2010 No. 2755-VI URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. [In Ukrainian]
6. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 27.12.2010 No. 1233 «On approval of the Procedure for accounting for amounts of taxes and fees not paid by the business entity to the budget due to the receipt of tax privileges» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1233-2010-%D0%BF#Text> [In Ukrainian]

7. Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 20.10.2015 No. 897 «On approval of the form of the Tax Declaration for corporate income tax», registered with the Ministry of Justice on 11.11.2015 under No. 1415/27860 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15>. [In Ukrainian]

8. Directory of Tax benefits No.120/1, No.120/2 URL: <https://tax.gov.ua/dovidniki--reestri--pereelik/dovidniki-/54005.html> (application date 31.01.2024). [In Ukrainian]

9. Budget Code of Ukraine dated 08.07.2010 No. 2456-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> [In Ukrainian]

10. Law of Ukraine dated 05.07.2012 No. 5080-VI «On collective investment institutions» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text> [In Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції 18.12.2023 р., прийнята до публікації 31.01.2024 р.

DOI 10.33111/vz_kneu.34.24.01.07.047.053

УДК 336.2:330.1

Мусієць Богдан Р.

Аспірант Академії праці, соціальних відносин і туризму
вулиця Кільцева дорога, 3-А, Київ, Україна
e-mail: Bogdan.musiets@gmail.com
ORCID: 0009-0000-5629-4616

ЕКОНОМІЧНІ КОНЦЕПТИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ

Musiets Bogdan

PhD student in Economics
Academy of Labour, Social Relations and Tourism
street Kiltseva doroha, 3-A, Kyiv, Ukraine
e-mail: Bogdan.musiets@gmail.com
ORCID: 0009-0000-5629-4616

ECONOMIC CONCEPTS OF PUBLIC DEBT MANAGEMENT

Анотація. В умовах повномасштабної війни росії з Україною перед нашою державою постає питання залучення коштів як у резидентів, так і нерезидентів для вирішення військових, соціальних проблем, у наслідок чого формується державний борг і відбувається постійне його зростання. Найбільший вплив на зростання державної заборгованості мало отримання макрофінансової допомоги (пільгових кредитів) від ЄС. На зростання державного боргу України вплинуло отримання кредитів за програмами МВФ, Світового банку, ЄБРР, від уряду Канади. Зростання державного боргу обумовлює необхідність вибору ефективного методу управління державним боргом, бо від управління державним боргом залежить боргова безпека країни. У статті проаналізовано управління державним боргом з теоретично-наукової точки зору. Метою роботи є проведення аналізу економічної категорії «управління державним боргом», його принципів, етапів. Визначено основні напрями діяльності засади поняття «державний борг» як з нормативно-правової точки зору, так і з наукової; приведена його класифікація за критеріями. Державний борг є вагомою економічною категорією, яка відображає сукупність економічних відносин у сфері залучення позикових фінансових ресурсів з метою фінансування дефіциту загальнодержавного сектора економіки на основі повернення, платності та строковості. У статті детально розглядається класифікація державного боргу для того щоб зрозуміти механізми управління боргу, їх особливості залежно від класифікації державного боргу. Розглянуто основні складові системи управління державним боргом. Управління та обслуговування державного боргу є одним з пріоритетних завдань фінансової політики держави, важливою умовою стабільності її фінансової системи. Ефективне управління боргом на всіх його